

1440: «el lligallo tenia cura de fomentar molt bé 'ls seus interessos: dita Confradia o Tribunal tenia marques reservades, també *vicera publica*» (BABL XII, 172), que el comentador creu poder definir «lloc públic per a vendre plantes farrageres». No he cercat proves concloents que ho entén malament, en lloc del que he dit, que en tot cas no ens estranyarà, en un senyor que accentua bàrbarament *lligalló* i usa castellanismes tan grossers i estranys al Maestr. cqm. --- *confradia* i *farrageres*. — ⁵ Del mateix origen i formació és el bordelès ant. *begueyriu*, i amb sign. comparable (veg. Millardet, *Rev. Hist. de Bordeaux et dépt. Gironde* I, 154). Amb sufix diferent, bearn. *beguerau*, -*garau*, «viguerie, banlieu d'une villes» (TdF); d'altra banda aquest és també adj.: *vigueirau*, perig. *vigeir*, bearn. *beguerau*, qui appartient au viguier ou à la viguerie, justiciable du viguier» (TdF); aran. *begariáu* té sentit diferent, com el del *begadè* de Luixon (supra). — ⁶ En principi sembla que la caiguda de la *c* aquí hauria de ser cosa del català, però no descartem del tot que fos també pròpia del mossàrab balear; de l'etim. que dona Veny del nom del peix eiv. *bestriu* PISTRĪCEM (en la Misc. Moll de Randa 1979) es podria deduir que en aquest detall fonètic el mossàrab balear coincideix amb el català. Llavors la conservació del ND de *vénda* fóra cosa del mossàrab. — ⁷ Fets confirmats pels de Formentera, on m'enumeraren una llarga llista de les *véndes* en què es divideix l'illa, afegint tot seguit «són els paratges on hi fan la *sàlpàs*» (1963). Notem també que els obrers de l'església, a l'obreria, hi són representats per *véndes*, fet que anoto a la vila d'Eivissa mateix el 1963.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *veu*, en *veu*, portantveus, a les *vegades*, a *vegades*, de *vegades*, de *grans vegades*, a *les de vegades*, tal *vegada*, a la *vegada*, *tota vegada*, *tantes vegades com*, *tota vegada que*, *veguer*, *veguer major*, *veguer menor*, *vegueri*, *vegueria*, *sots-veguer*, *sots-vegueria*, *vicari*, *vicària*, *vicaria*, *vicarial*, *vicariessa*, *convicari*, *vicissitud*, *vicissitudinari*, *vicissitudinàriament*, *viceversa*, *vescomte*, *virrei*, *visrei*, *virreinat*, *virregnat*, *vice-regi*, *visalmirall*, *viceadmirall*, *vice-*, *vis-*, *ves-*, *vis-president*, *vice-almirallat*, *vice-canceller*, *vice-gerent*, *vice-rector*, *vice-cònsol*, *vice-Déu*, *vice-penitencier*, *vice-prefecte*, *vice-prepòsit*, *vice-provincial*, *vice-consolat*, *vice-consiliari*, *vice-legat*, *vice-secretari*, *vice-secretaria*, *vice-secretariat*, *vice-president*, *vice-presidència*, *vice-presidencial*, *vénda*, *vicera* [n. 4].

VEGETAL, derivat savi dels mots ll. *vegetare* 'animar, vivificar' i *vĕgĕtus* 'viu, vivaç, eixerit'. □ 1.ª doc.: Llull; mj. S. xv.

Mot creat pels naturalistes i filòsofs medievals per donar una contrapart contrastant amb *animal*; i és amb tal caràcter, i amb ús adj. d'un i altre mot que s'usà només en els primers temps: «quan en lo món Déu a l'hom mès / y als animals, secret promès / dar fi e bé / --- / Sa pròpia fi a cascú --- empeny / en delit

gran / --- / dubtar no-y cal: / açò atteny tot *animal*, / e par que-y basta -l *vegetal* / de menys valor; / tot ço que sent fuig a dolor / ---», Ausiàs cxxvii, v. 197. No registrat pels lexicògrafs fins a Belv. i encara Lab. (1840) només el dóna com a adj. i cosa de físics i «llauradors». Però ja l'usà Llull: «les fulles *vegetals*», «la forma del fruyt *vegetal*», *A. Sci.* I, 105, 107.

És clar que *vegetal* ja s'usava substantivat en el S. xix: «Sobre el pla de Mallorca, el Puig de Randa / eleva l'alt planell de sa miranda, / com un enorme, primitiu, altar / --- / De l'àloe té el nom, en parla antiga, / *vegetal* d'Orient que treu l'espiga / --- / pertot arreu a dilatar comença / profuses ones de sagrat perfum», Costa (*La Mata escrita*, v. 8, *Trad.*, *IdOr*, 119). Sembla que és el català la primera llengua romànica on el mot es féu usual, probablement per obra de Llull, car en francès no es registra fins al S. xvi, i en italià i cast. fins al xvii (un ex. escadusser cast. c. 1440).

DERIV.: *Vegetalitat*. *Vegetalitzar*. *Vegetable* [Llull]: «Medicina és sciència de conjúnyer --- L'esperit vidal és, fill, lo mijà per lo qual la potència *vegetable* e la sensitiva e ra(s)ional s'ajusten, e la ànima conserva la natura ab sos poders, e rehent la *vegetable* la vertut de les coses --- los metges ordonen lo cors ab medicines ---», mot també creat pel baix llatí, del qual no el manlevà l'anglès fins al S. xiv i *vegetal* en el xv; però avui l'anglès, descartant aquest, usa *végetable* amb el valor del nostre *vegetal*; *vegetabilitat* [Llull].

Vegetació [Llull]: «per açò diu hom que la ànima és forma del cors, e és senyoregant sobre tot ço que és en hom per *vegetació*, sensualitat e imaginació: car la rahó mou la imaginativa a imaginar, la sensitiva a sentir e la *vegetativa* a *vegetar*, e sots la rahó ---» (*Merav.*, Àg. I, 270.5), deriv. directa del ll. *vegetare*, el qual apareix com a cat. des de Llull (en diversos passatges de *Merav.*, mentre que en cast., fr. etc. són més tardans); en el llenguatge comú fou molt més tardà [Lab. 1840]; i més recent encara en l'acc. «conjunt de vegetals d'una comarca» (Fontserè, *CiFiNat.*, lèxic). *Vegetar* es vulgaritza en el sentit de 'portar una existència poc activa': «jo surto al camp, y allí trobo àmplaries --- y prenc salut quan puc exir del encongiment en què *vegeto*: ma mirada s'allunya ---», Em Vilanova (*Esc. Barc.*, 156). *Vegetativitat* [Llull]. *Vegetarià*, imitat de l'angl. *vegetarian* («Vegetarian Society» creada a Londres, a. 1847); *vegetarianisme*: «Ara escriuré un sàinet contra el ~», JoPla, *Russinyol*, 265: crec el que recordo representat a Barcelona c. 1915.

Veguer, *vegueria*, V. *vegada* *Vehat*, V. *avesar* (VICI)

Vehement [DTo. 1647]; *vehemència* [Busa-Nebr. 1507]; +*vehemenciar* [efficere, laborare, id.], V. etim. a *MENT*. «Dolorós pensament: / ¿De què serveix tractar-me ab inclemència / espargint per el vent / pena y tristot, ab tanta *vehemència*, / sabent tan clarament / lo impossible que intentas vanament?», Rafael Bover, c. 1625 (JMBover, *BiEscrBal*).